

Vasile Spătăreanu, la care se adaugă în continuare atâtea compoziții de reală valoare.

Aceste punctări succinte fac în fapt trimiteri la profesionalitatea instrumentiștilor noștri, la înalta măiestrie a unor artiști care știu să slujească cu cinste și probitate muzica românească în varietatea formelor ei de manifestare. Putem vorbi, fără teama de a greși, de o virtuozitate caracteristică deopotrivă pentru orchestre, dirijori și soliști, pentru coruri și instituții întregi. În orașele în care își desfășoară activitatea, aceste forțe și capacități artistice consfințesc bogatele tradiții ale muzicii românești, subliniind totodată imperati-vele culturale ale modernității, manifestată în și prin concretețea concertelor dăruite publicului. Văd în această trăsătură definitorie o anume împlinire interioară a culturii muzicale românești, o distinctă consecvență în dezvoltarea echilibrată a tuturor genurilor, speciilor și formelor muzicale, înfăptuită prin aplicarea creatoare a unei tehnici compoziționale de vîrf. Întrutotul remarcabilă sub acest aspect mi se pare inventivitatea dovedită de compozitorii noștri, care știu să scrie o muzică elevată, ce se face înțeleasă pe căile sensibilității auditorilor. Încântător este aici aportul generațiilor tinere, contribuția unor muzicieni care și-au dovedit cu prisosință o inconfundabilă maturitate artistică, o stilistică personalizată, o viziune estetică pe cît de diferențiată, pe atît de unitară în universul unui ethos al comunicării muzicale românești. Gîndirea muzicală românească precum și gîndirea despre muzică, anume laturile compoziției și disciplinele muzicologiei înregistrează astăzi cu minuție această creștere organică a culturii muzicale românești, această extindere de orizont larg în care se petrec atît dispersări cît și contrageri pe planurile mesajului artistic și al mijloacelor de expresie, de manifestare sau materializare artistică. Am în vedere insistența cu care compozitorii de toate vîrstele cultivă simfonia, concertul instrumental, piesa de orchestră, cvartetul de coarde, sonata, pentru cele mai felurite ansambluri instrumentale, fie ele camerale, fie orchestrale. Sesizez că această tendință de înnoire, dar și de decantare promite să continue pe termen lung. Asistăm, așadar, la un proces în care se vor ivi noi valori, în care viața muzicală va marca și consacra noi reușite. În consecință această întregire cîclică într-o interacțiune fertilă între creație și interpretare îndreptățește mari speranțe. În această înțelegere a lucrurilor și a rosturilor exprim orchestrelor țării, dirijorilor și soliștilor, formaților corale, orchestrale și camerale de toate genurile cuvinte de omagiere, de caldă recunoștință pentru dăruirea și măiestria dovedite.

Wilhelm BERGER

Operă, operetă și balet

De-a lungul celor cinci ediții anterioare ale Festivalului Național „Cîntarea României”, creația muzicală și arta spectacolului în genurile operei, operetei și baletului au cunoscut, în general, o linie ascendentă. Au apărut numeroase lucrări noi, multe dintre ele de o remarcabilă valoare, intrînd definitiv în repertoriul permanent al operelor și teatrelor muzicale, regizorii, scenografi, maeștrii de balet au avut prilejul să realizeze o serie de spectacole de o frumoasă ținută artistică, iar interpreții — soliști vocali și balerini — să-și etaleze cu strălucire talentul și măiestria — toate acestea demonstrînd fără echivoc înaltul profesionalism la care a ajuns școala românească în acest domeniu și, mai presus, geniul în-născut al poporului român.

Dar deosebit de îmbucurător este faptul că, în ceea ce privește tematica abordată, marea majoritate a operelor, operetelor și baletelor încununate cu laurii Festivalului sînt creații purtătoare a unui generos mesaj, a unui vibrant suflu patriotic-revoluționar, evocînd cu patos și intensă trăire artistică momente dintre cele mai semnificative din istoria națională și punînd pe primul plan eroismul, spiritul de sacrificiu, dragostea de țară, nobilele idealuri de libertate, dreptate socială și demnitate umană, de pace și prietenie cu alte popoare, trăsături fundamentale ce caracterizează dintotdeauna personalitatea distinctă a poporului român.

Și ediția a 6-a a Festivalului Național „Cîntarea României” a înscris în palmaresul său o serie de contribuții importante în sfera stimulării creației lirice-coregrafice și a artei interpretative, generînd totodată îndreptățite satisfacții atît publicului spectator cît și realizatorilor spectacolelor: compozitori, libretiști, regizori, scenografi, maeștrii de balet etc. prezenți pe afiș.

Nu însă la nivelul altor ediții, și vom vedea de ce !

Pentru a reduce cît mai mult demonstrația verbală — să pornim de la acest tabel sintetic, pur stilistic, asupra elementului „valoare” urmînd să revenim mai tîrziu (v. pag. 5).

Din punct de vedere calitativ se cuvine a fi menționate, în primul rînd, spectacolele prezentate în premieră absolută dintre care baletul *Ciuleandra* de Carmen Petra-Basacopol — coregrafia și regia lui Adrian Mureșan (la Cluj) și *La piață* de Mihail Jora în regia și scenografia lui Oleg Danovski (la Constanța) și cele ale lui Gheorghe Ștefan (la Timișoara) s-au impus fără dubiu ca realizări de o performanță artistică îndiscutabilă, cu adevărat, competitivă. În al doilea rînd evidențiem efortul Operei din Timișoara de a monta o operă în

INSTITUȚIA	OPERA		OPERETA-MUSICAL		BALET	
	Premieră absolută	Premieră (în reluare)	Premieră absolută	Premiera (în reluare)	Premieră absolută	Premieră (în reluare)
OPERA ROMÂNĂ București	—	ION VODĂ de Gh. Dumitrescu	—	—	ALBĂ CA ZĂPADA de C. Trăilescu	—
OPERA ROMÂNĂ Cluj-Napoca	—	HORIA de N. Bretan	—	—	CIULEANDRA de C. Petra-Basacopol	—
OPERA MAGHIARĂ Cluj	—	NOAPTEA FURTUNOASĂ de P. Constantinescu	—	—	—	PRINT ȘI CERȘETOR de L. Profeta
OPERA Timișoara	FLUVIU REVĂRSAT de A. Winkler	—	—	—	LA PIAȚĂ de M. Jora	—
OPERA Iași	—	—	—	—	—	—
Teatrul Muz. Brașov	—	—	GENUȘĂREASA de N. Kirculescu	—	—	—
Teatrul Muz. Galați	—	—	—	D'ALE CARNAVALULUI de H. Bela	ISPĂRVILE LUI DĂNILĂ PREPELEAC colaj muzical	—
Teatrul liric Craiova	—	—	MICUȚA DOROTHY de M. Teicu (bandă înreg.)	LĂSAȚI-MĂ SĂ CÎNT de G. Dendrino	—	—
Teatrul liric Constanța	—	—	—	INIMĂ DE COPIL de C. Petra Basacopol	—	—
Ans. de Balet „Fantasio” Constanța	—	—	—	—	LA PIAȚĂ de M. JORA	—
Teatrul de operetă București	—	—	SOLDĂȚELUL DE PLUMB de D. Capoianu	LISISTRATA de G. Dendrino	—	—
Total	1	2	3	4	5	1

premieră absolută, *Fluviul revărsat* de Adalbert Winkler, pe un libret de Constantin Cîrjan (lucrare inspirată din lupta muncitorească revoluționară din România), spectacol care credem că ar fi avut de câștigat dacă ar fi beneficiat de o regie și o scenografie mai inspirate!

De asemenea trebuie relevată atenția acordată de Opera Română din București și de Opera Română din Cluj-Napoca readucerii pe scenă a unor spectacole de inspirație istorică: *Ion Vodă* și, respectiv, *Horia*, cu distribuții total sau parțial noi, dar în regii și scenografiile de multă vreme cunoscute de publicul spectator.

În domeniul operetei, *Lysistrata*, prezentată de Teatrul de Operetă din București, s-a impus, prin toate datele sale artistice: regie, scenografie, interpretare, ca un spectacol elevat, iar *Lăsați-mă să cînt*, prezentată de Teatrul Liric din Craiova s-a remarcat mai ales prin calitățile muzicale ale unor interpreți ca Marilena Marinescu-Mareș, Stela Pălăncianu-Teodorescu ș.a. O realizare interesantă, îndeosebi sub aspectul regizoral-scenografic (Al. Ionescu-Arbore, C. Arbore) dar și ca evoluție a interpreților a fost musicalul *D'ale Carnavalului* de H. Bela, la Teatrul muzical „N. Leonard” din Galați.

În sfîrșit, un loc aparte — constituind o noutate în raport cu edițiile precedente ale Festivalului — l-au ocupat spectacolele pentru copii, dintre care cel mai reușit mi se pare *Soldățelul de plumb*, prezentat de Teatrul de Operetă din București în regia Constanței Cîmpeanu (debut regizoral) și scenografia

semnată de Marica Petrovici — spectacol de mare atractivitate, dinamic, plin de fantezie, antrenant.

Un aspect discutabil, cum spuneam la început, l-a constituit de această dată apariția unor spectacole cu muzică înregistrată pe bandă (uneori cu înregistrări din Radio și, evident, cu alți interpreți decît cei din teatrul respectiv!) — procedeu care pare a deveni o „modă”.

Dacă în sfera baletului banda de magnetofon poate fi folosită cu eficiență, fără a prejudicia buna credință a spectatorului, nu același lucru poate fi acceptabil în spectacole unde cîntăreții sînt înlocuiți, pe scenă, de mîmănți (balerini), iar partidele vocale sînt redade de înregistrarea furnizată, bineînțeles contra cost, de radiodifuziune! După opinia mea, avem de a face cu o practică antiartistică și antieducativă, un fel de comerț „stradal” ieftin într-adevăr, dar tot atît de ieftin și în ce privește calitatea „materialului”. Or este bine știut, că spectacolul „pe viu” își are valențele sale proprii, de neînlocuit chiar și atunci cînd nu toți interpreții sînt „vîrfuri artistice”, că trăirea artistică directă generează mai ușor și la o mai mare intensitate emoții în inimile spectatorilor, că între interpret și omul din sală se creează o punte nevăzută, cu dublu sens, un mijloc viu de comunicare pe care banda sau discul nu le oferă în aceeași măsură. În fond este vorba de raportul binecunoscut: pictură-fotografie.

Inserînd aceste opinii critice, trebuie să arăt însă și unele cauze care nu mai depind de

voința instituțiilor vizate : pe de o parte, compozitorii vor trebui să conceapă, cel puțin unele din creațiile lor lirice, pe măsura posibilităților reale ale operelor și teatrelor noastre muzicale. Adică distribuții mai puțin numeroase, aparat orchestral mai restrâns, dificultăți tehnice cât mai puține — știut fiind că valoarea unei opere nu stă neapărat în supra-dimensionarea orchestrei, a corului, a grupelor solistice.

Pe de altă parte, factorii de răspundere vor trebui să acorde un mai eficient și mai concret sprijin instituțiilor artistice din subordinea lor, să aibă mai mult în vedere că adevărata rentabilitate în domeniul culturii, în general, al artei în special, nu se măsoară cu „metrul“ unei întreprinderi industriale sau comerciale — ci prin creșterea nivelului de informare, de îmbogățire și de înnobilitate a conștiințelor, prin sensibilizarea inimilor și deschiderea largă a orizontului oamenilor muncii spre marile valori ale civilizației naționale și universale.

Astfel, tentația unor false economii sau eficiențe economice rezultate din propagarea unui repertoriu cu vizibile tente „comerciale“ sau a unor spectacole „pe bandă de magnetofon“ — de domeniul Kitsch-ului — va capta tot mai mult atenția conducătorilor teatrelor lirice care vor încerca să facă față dificultăților materiale cu mijloace extra-artistice.

Teodor BRATU

Coruri profesionale

De fiecare dată când urmăresc Finala Festivalului național „Cântarea României“, la coruri academice, îmi pun în gând, în primul rând, problema dacă aceste valoroase și prestigioase coruri de filarmonici continuă, cum se cuvine, tradiția marilor și celebrelor ansambluri corale care au activat în trecut, îmbogățindu-și dimensiunile, jucând rolul unor adevărate forțe educative.

Am să încep trecerea în revistă pe care o intenționez, cu Corul de copii Radio, ce a devenit detașamentul cel mai reprezentativ al colectivelor de gen, prin ținuta interpretativă constantă de excepție, ce-l caracterizează. Dirijorul Eugenia Văcărescu-Necula a crescut, în sânul acestui ansamblu, o pleiadă de valoroși susținători ai celor mai de răsunet creații românești, mai ales contemporane, în același timp, aceștia dedicându-și, pe de-a-ntregul, forțele și cultura în direcția slujirii tezaurului de gen, aparținând compozitorilor reprezentativi ai altor popoare. Pe scena Finalei am ascultat, cu reală emoție admirabile interpretări ale lucrărilor *Poiana* de Liviu Comes, *Oșeneasca* de Mihai Moldovan, *In memoriam* de

Doru Popovici, *Triptic* de Dan Voiculescu, *Pionierii, Ceaușescu, România* de Radu Paladi, *Pionierii României* de Marin Constantin și *Trilogie școlară* de Alexandru Pașcanu.

Permanentul laborator al celor mai noi creații, care prin valoare și conținut se certifică a fi reprezentative pentru muzica noastră corală contemporană, această neobosită formație de muzică corală, care este Corul Radio, de zeci de ani îndrumată cu chemare și vibrație de Aurel Grigoraș, la fiecare apariție în concert impresionează prin ținuta repertoriului și prin condiția exemplară de prezentare. Ascultând, în interpretarea Corului Radio, armonioasele *Trei cîntece de dragoste și pace* de Doru Popovici (Martha Popovici), avînd-o ca solistă pe valoroasa soprană Ruxandra Vodă, sau răscolitorul poem filozofic *Recitindu-l pe Blaga* de Mihai Moldovan, utilizînd un limbaj original, am fost convinși că formația, pe de o parte este stăpînă pe cele mai intime mijloace expresive de comunicare și, de asemenea, oricînd, onorează, în condiții excelente, cele mai noi partituri trăind prin coduri particulare. Ceea ce nu este deloc puțin, desigur! Pe undeva, cele două direcții s-au întîlnit parcă în *Suita scurtă* de Alexandru Pașcanu, bazată pe idei trăind în spirit folcloric melosul zugrăvînd întîi jalea, regretele, ca în mai toate doinele noastre și apoi explozînd într-un joc îndrăcit.

De o mare și veritabilă apreciere se bucură singurul nostru cor bărbătesc profesionist, al Ansamblului artistic „Doina“ al Armatei, condus de Gheorghe Popescu. Și acum, după ce i-am urmărit prezentarea pe scena Finalei de anul acesta, sînt convins că ansamblul se manifestă ca un organism coral perfect. *Tie, patrie* de Sergiu Sarchizov, constituindu-se într-un dar patriotic cald (cu concursul solistei Veronica Ionescu), născînd sentimente eroice, robuste, *Aveți grijă, oameni* de Irina Odăgescu (Magdalena Brăiloiu) ce reunește pe aceeași albie, a manifestului vibrant, aurul holdelor, cîntecul pădurilor noastre și surîsul inocenței, precum și *Mircea cel Mare la Dunăre* de Gheorghe Bazavan (Iona Meîtoiu), inspirat, slăvind faptele încrustate în Dunărea bătrînă; toate aceste partituri, ca și altele, din repertoriul formației, au fost prezentate de către coriști cu plăcerea de a cînta, de a servi excelent muzica.

Referindu-mă la filarmonicile din țară, am să încep cu cea din Cluj-Napoca. Programul, frumos și dens, reunind lucrări de Sigismund Toduță, Tudor Jarda, Cornel Țăranu, Dan Voiculescu, Constantin Rîpă și Adrian Pop, a pus în valoare interesul ce-l prezintă compozitorii clujeni. Trătînd cu măiestrie esențele folclorice, cultivînd gustul madrigalesc rafinat, simfonizînd permanent într-un stil pe care-l recunoaștem de mult ca aparținînd maestrului Sigismund Toduță, apoi servindu-se de expe-